

Kvindens valgret – frihed, lighed og stemmeret

Skoletjenesten, Arbejdermuseet

Artiklen herunder hedder ”Kvindens stemmeret” og er fra den 4. oktober 1878.

Artiklen var en Leder i den socialdemokratiske partiavis ”Social – Demokraten”.

Avisen havde i en længere periode agiteret for både kvindelig valgret og almindelig valgret.

Man har saa ofte spottet over Kvindens Ønske at emancipere sig, at Begrebet en emanciperet Kvinde næsten er enstydig med Spot, uagtet det ikke betyder andet end Frihed. Friheden er jo rigtignok, saaledes som den bliver opfattet af visse Klasser, snarere haanlig og vanærende end ærefuld. Hvor højest mærkeligt er det ikke, at medens Arbejderne ser sin eneste Udvej til Frelse i Socialismen, saa er dette dog langt fra Tilfældet med Kvinden, uagtet netop baade denne og hin ved Socialismen skulde komme paa sin rette Hylde. Siden umindelige Tider er Kvinden bleven behandlet som et Væsen, der vel havde den ydre Skikkelse tilfælles med Manden, men som i alt Øvrigt var en underordnet Skabning eller i heldigste Tilfælde er hun gjort vis paa at hendes Interesse vare ganske andre end Mandens. Er det altsaa ikke ganske naturligt at Kvinden ikke beskæftiger sig med de Foretagender, de Planer af hvilke den undertrykte mandlige Verden venter sig Forløsning, og at hin lader denne kæmpe for sine Interesser uden at tage nogen levende Andel i Kampen?

Det begynder dog nu saa smaat at blive uroligt i Kvindernes Række. Ogsaa Kvinderne opfatter Socialismens Grundsætninger. Men ligesom den arbejdende mandlige Verden i Almindelighed først opfatter Socialismen som Løsningen af Modspørgsmaalet, saaledes ansér ogsaa Kvinden Socialismen som Vejen til først at forbedre sin økonomiske og senere sin sociale og politiske Stilling. Hvad Kvindens sociale Stilling angaar saa behøves der nu næppe længere at spildes et Ord paa at eftervise den Usselhed. Hvad er Kvinden i Reglen i økonomisk og social Henseende? En Slavinde, aldeles afhængig af Mandens gode Vilje, ikke beskyttet af Loven, som gives af Mænd, og hyppig ved Opdragelsen uduelig til søge sit Udkomme ved eget Arbejde.

Det vilde være unaturligt om denne Stilling ikke tilsidst havde oprørt Kvinderne og vi finder derfor netop dette Thema behandlet i alle Variationer af Forfatterinder; ogsaa klartseende og upartiske Mænd har ofte underkastet Kvindens sociale og økonomiske Stilling en grundig Drøftelse, men af Mændene alene, som mer eller mindre er Part i Sagen, kan man ikke vente en radikal Forandring. Kvinden paahviler det selv at tage Forbedringen af sin Stilling i Haanden og dertil behøver hun en Rettighed, som vi i disse Linjer skal

underkaste en kort Betragtning og Undersøgelse.

Der er nemlig endnu en tredje Side af Kvindespørgsmaalet at bemærke, og det er den politiske. De Tanker, som her fremsættes, er ikke noget Afsluttet; de gør ikke Fordring paa Fuldkommenhed, Alsidighed eller System; de ere fremgaaede af Betragtninger i snævrere Kredse, og skal kun tjene til at bringe Spørgsmaalet under en forhaabentlig udtømmende Diskussion.

Man maa antage at Øjemedet med den historiske Udvikling er alle Menneskers relative Lighed, : at der saavel fra Lovens som fra Samfundets Side ikke lægges noget Menneske Hindringer i Vejen for Udøvelsen og Frugtbargørelsen af dets fysiske og og intellektuelle Evner i den almene Velværes Interesser. Paa Menneskets fysiske og intellektuelle Evner, som naturligvis maa blive delagtig i en særegen Pleje, beror det om Individet skal indtage en højere eller lavere Stilling i Samfundet. Heraf følger, at Kvinden i en alsidig fri Stat ikke kan forholdes en saa uhyre vigtig Ret som Stemmeretten. Da vi nu imidlertid ikke er kommen saa vidt, drejer Spørgsmaalet sig om, hvorvidt vi bør opfatte Erhvervelsen af Stemmeret for Kvinden som Øjemed eller som Basis for den kvindelige Emancipation. De som ønsker det Første siger, at Stemmeretten som en politisk Rettighed ligger den øjeblikkelige Interesse fjernere, at den snarere er en ideal end en reel Rettighed, og at desuden et i social og økonomisk Henseende uselvstændigt Menneske er uskikket til at udøve en Rettighed, som udfordrer et vidt uinteresseret Blik, og at derfor Kvindens sociale og økonomiske Stilling fremfor alt maa forbedres og gøres jævnbyrdig med Mandens.

De derimod, der vil gøre Indrømmelsen af Kvindens Stemmeret til Basis for hendes Emancipation, siger at det ikke blot er den økonomiske Afhængighed, som virker tyngende og slappende paa Mennesket, men lige saa vel enhver anden, altsaa ogsaa den politiske Afhængighed, og at Stemmeretten først absolut vil give Kvinden et Middel i Hænde til at forbedre sin sociale og økonomiske Stilling paa en gennemgribende Maade. Man har jo desuden indrømmet Mændene denne Ret, uagtet deres Stilling hverken er fri eller uafhængig, og Indrømmelsen deraf til Kvinden maa fremfor alt opstilles som en ubestridelig Grundsætning i Retfærdighed.

At Stemmeretten i Virkelighed vilde blive et mægtigt Middel til Forbedring af Kvindekønnets økonomiske Stilling er klart. Kvinderne vil give deres Stemme til en Repræsentant for deres Rettigheder, denne være enten Mand eller Kvinde, lige som Arbejderne giver deres Stemmer til Repræsentanter, som de anser for ærlige samt dygtige og villige til at tale deres Sag. At der vil indløbe Fejlgreb kan ikke undgaas, men dette er jo desuden hyppigt Tilfælde med Mændenes Stemmegivninger.

Hvad Kvindens fysiologiske Beskaffenhed angaar, saa er det fremfor Alt Svangerskabet, som man paaberaaber sig for at nægte Kvinden hendes politiske Rettigheder. Ganske bortset fra, at der er mange Kvinder, som ikke bliver Mødre, ja som ikke engang bliver gifte, saa er det dog klart, at der intet Sammenhæng er mellem Evnen til at føde Børn og Uskikkethed til at vælge. Man vil maaske sige, at

Svangerskabet, Ammeperioden og Omsorgen for den Lille gør Kvinden i længere Tid uskikket til at

beskæftige sig med politiske Spørgsmaal. Dette er dog kun i indskrænket Forstand rigtigt. Hvem i Alverden forlanger vel, at enhver Kvinde skal være Fagpolitiker, der vælger Politiken til sin Livsopgave? Maa da ikke den Mand, der har en særegen al hans Tid optagende Livsgerning, eller den, der er underkastet en langvarig Sygdom, være uskikket til at vælge?

Der bliver vel ad videnskabelig Vej og især ved Fysiologi og Anatomi konstateret en Forskæl i Kvindens og Mandens Organisme, der skal have Indflydelse paa Karakteren, men dette kan ikke udendvidere indrømmes. Ifølge Birchow skal Kvinden besidde en Kirtel, ifølge hvilken hun er begavet med Følelsens Dybde, den umiddelbare Anskuelses Sandhed, Mildhed, Hengivelse, Troskab. Men selv om det forholder sig saa, er disse Egenskaber dog ikke modstridende dem, som den, der skal vælge, maa være i Besiddelse af. Der gives desuden Kvinder, der ikke har disse Egenskaber, medens de ogsaa kan findes hos Mænd. Hvorledes passer dette sammen?

Den fysiologiske Forskæl mellem Mand og Kvinde i Hjerne, Blodsammensætning og Nerver maa vel ikke være betydelig. Den bevislig stedfindende Forskæl kan for største Delen føres tilbage til Opdragelsen. Lige saa vel som Proletarens Barn vilde blive en vellystig og storsnudet Person, naar han blev opdragen i Overflødighed, lige saa vel som den højbaarne Kongesøn vilde blive Socialdemokrat, naar han blev opdragen under Fattigdom og Underkuelse, lige saa vel maa Kvinden blive, hvad hun er, paa Grund af hendes Opdragelse. Naturen synes altsaa i og for sig ikke at hindre kvinden i at udøve sin valgtet. .

Lad os kaste et Blik paa Historien for at se, om vi af denne kan udlede en politisk Ikke-Berettigelse for Kvinden. Den siger os, at Kvinden hidtil ikke har spillet nogen fremragende Rolle. Men naar har man ladet Kvinden blive nogen politisk Uddannelse tildel? Kun yderst sjældent, og naar man har gjort det, har man ikke forgæves haabet paa Virkningerne deraf. Var ikke Margarete, Maria Theresia, Katharina den Anden osv. lige saa gode "Statskvinder" som mange af deres mandlige Kolleger Statsmænd?

De Indvendinger, der rejses mod Kvindens politiske Brugbarhed er dog ikke til Ende med ovenanførte. Forstandige og saa at sige kun med Kønsfordomme behæftede Mænd ønsker at se Kvinden ikke som Vasker- og Stuepige men som Husvæsnets selvstændige Lederske, som Mandens ikke underordnede men sideordnede Ven og Raadgiver; men dette vilde ikke ske, naar Kvinden drev Politik. Hun vilde maaske da i Stedet for en Ven blive en politisk Modstander.

Men er det virkelig tænkeligt eller sandsynligt, at den fortrolige Samtale ved den huslige Arne ikke skulde dreje sig om Andet end Politik og atter Politik? Findes der nu for Tiden en saa vidunderlig Harmoni mellem Ægtefolk? Er ikke Anskuelserne om Kunst, Opdragelse, Religion osv. meget hyppigt forskellig hos Ægtefolk? Saa lidet ønskeligt det end er, at en saadan Kontrast findes, saa lidet er det ogsaa at frygte, at en slig Kløft skal udvides ved Kvindens politiske Stemmeret.

Naar Modstanderne af Kvindens Stemmeret ser alle disse deres Grunde modbeviste, kommer de til syvende og sidst med den Grund, at Kvindens store Flertal selv aldeles ikke ønsker denne Rettighed. Men hvad beviser vel dette? Intet! Kvindens sociale og økonomiske Stilling er en saadan, at hun ikke tør vove at udtale et sligt Ønske tvertimod hendes Mands Vilje. Naar Manden forbyder sin Hustru at deltage i Foreninger, Forsamlinger, Andragender o. Lign., saa maa hun lystre, dersom hun ikke vil forværre sin i Forvejen alt andet end misundelsesværdige Stilling. De ugifte og selvstændige Kvinder vil sikkert alle stemme for, at de erholder de dem tilkommende Rettigheder.

Den almindelige Stemmeret er endnu ung hos os, og det er meget langt fra, at Alle, som er berettigede dertil, tager Del i Valgene. Det samme Forhold vil rimeligvis gentage sig, naar Kvinden erholdt Stemmeret, men de vilde ikke desto mindre tilføre os en betydelig Forøgelse i Intelligents, og for Enhver, som ikke nærer den Anskuelse, at vi har Overflødighed deraf, maa en saadan Tilvækst være velkommen.

- Hvilke argumenter fremhæver Lederen for kvindelig valgret?
- Hvilke modargumenter hævder Lederen at modstanderne benytter sig?
- Fremhæves der i denne Leder kønsbetingede problematikker, som du mener stadig er aktuelle i dag?